

תכלית המיניות ואוננות נשית

הקדמה

היצר המיני הוא אחד הכוחות החזקים ביותר הקיימים באדם, ואולי אף החזק ביותר; לעיתים אף נדמה כי היצר המיני 'משתלט' על החיים של בני האנוש וסביבו נסוב חלק עצום מהתרבות האנושית. בה בעת גורם היצר המיני גם למשברים ולאתגרים גדולים במישור האישי, המשפחתי והציבורי. במאמר זה אשתדל לברר את מגמתו של היצר המיני, את עוצמתו ומטרתו, ומתוך עיסוק עקרוני זה לגעת בסוגיה הרגישה של אוננות בכלל ואוננות נשית בפרט.

אקדים ואומר כי הבירור והעיסוק ביצר המין אינו ייחודי (כמובן) דווקא לעולם היהודי הדתי. להיפך. אבי אבות הפסיכולוגיה זיגמונד פרויד העמיד את היצר המיני (האיד) של האדם במרכז התורה הפסיכולוגית שלו, וגם פילוסופים כמישל פוקו הקדישו חלק משמעותי מתורתם לעיסוק בסוגיית המיניות, בהבנת מקומה בנפש האנושית ובבירור התהליכים ביחס אליה ואל השיח על אודותיה. עם זאת אדם המאמין כי תורת ישראל היא תורת חיים, המתווה את הדרך לחיות את החיים באופן הנכון והשלם ביותר, ראוי שיברר מהי תפיסת המיניות בראייה היהודית וכיצד התורה מתווה את הדרך על מנת לחיות עם הכוח המיני באופן הנכון ביותר.

התורה בפרט והתנ"ך וספרות חז"ל בכלל מביאים לשיח את המיניות והאתגרים בתחום המיני כחלק אינטגרלי ממכלול הנושאים האחרים המופיעים בהם. ההתייחסות למיניות כוללת גם את המובנים המתוקנים והראויים שלה - כדוגמת ציווי התורה על המעשה המיני כחלק מתהליך הבריאה: 'ודבק באשתו והיו לבשר אחד', דרך אתגרים ונפילות בתחום המיני: גילוי עריות במשפחה (סיפור לוט ובנותיו), אונס (מעשה דינה), זנות (מעשה תמר ויהודה), כישלונות וחטאים (דוד ובת שבע) ועוד. חשוב לציין כי 'מהאסור נלמד המותר' וכי דווקא המקומות הלא מתוקנים המופיעים בתנ"ך מלמדים ביתר שאת מהי הדרך הנכונה לחיות את המיניות לאור התפיסה היהודית.¹

א. היצר המיני ותכלית המיניות

המיניות כוללת בתוכה עוצמה יצרית חזקה, שהיא לעיתים חזקה יותר מכוח החיים (עצם הרצון לחיות) בעצמו. הסיבה לכך היא שבעוד יצר החיים של האדם קשור רק בחייו

1. ראו בהרחבה בן שטייה שולמית, 'שיח על סוגיות שבצניעות', צהר מב, התשע"ח; וכן הנ"ל, 'יצר, עונג, קדושה וצניעות', קובץ משפחה, הוצאת ישיבת ההסדר מעלה אדומים, התשע"ט.

שלו, המיניות קשורה בהמשכיות של הדורות כולם.² ואכן פעמים רבות אנו רואים כי עוצמת היצר המיני חזקה עד כדי שהיא משתלטת על האדם ומביאה אותו למקומות ולמצבים שהוא לא האמין שימצא את עצמו בהם, והדוגמאות לכך רבות.³ לא לחינם אמרו חז"ל כי 'הקנאה, התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם'. עוצמת היצר מחייבת התבוננות מעמיקה כיצד על האדם להתנהל עם כוח החיים החזק הזה שקיים בתוכו. ככלל בתחום עבודת המידות יש שתי דרכים מרכזיות: הראשונה - על ידי מלחמה לשבירת הכוחות הרעים, מתוך הבנה כי לדבר הרע אין מקום, ושבירתו היא תקנתו. מי שאחזו בגישה זו היו בעיקר בעלי המוסר בדורות עברו, ודוגמה לכך ניתן למצוא בסיפורים על ישיבת נובהרדוק הידועה בתפיסת המוסר שבה - ובה על מנת לשבור את מידת הגאווה נהגו בחורים להסתובב ברחובות ולעשות עצמם כאנשים שאינם שפויים בדעתם, והלעג והעלבונות שספגו היו התיקון עבורם למידה זאת.⁴ הדרך השנייה לעומת זאת היא עידון הכוחות השלייליים בנפש ושעבודם לטוב: 'ברצות ד' דרכי איש גם אויביו ישלים עמו' (משלי טז, ז). האויב בתוך הנפש פנימה, כלומר הכוחות הרעים לכאורה שקיימים באדם, יכולים להיפך לחבר. הסיבה לכך היא כי בכל תכונה רעה שוכן צד טוב, ומשימתו של האדם היא לחשוף את הצד הטוב הזה ולהפנות את העוצמה השלילית שהתגלתה בו למקומות חיוביים. ב'מאמר הדור' הרב קוק מכנה שתי דרכים אלו: 'דרך הכובש' ו'דרך הישר', ולאחר שהוא מסביר את דרך הכובש, הוא כותב באופן הברור ביותר מה הדרך הנכונה לדור שלנו:

לא זאת היא תורת החיים הנצרכת לדור של עקבא דמשיחא... כנסת ישראל התנערה לתחיה, ביחש להרצון של הדור הצעיר. הכחות נתעוררו בתעורה נפלאה ומתמהת. אין בשום אופן אפשרות להכניעם בדרך כבישה, כי-אם לרוממם ולשגבם...

הדרך הנכונה לדורנו היא 'דרך הישר', דרך שמאמינה בכוח ובטוב שיש באדם ומלמדת אותו איך לכוון את היצרים למקומות נכונים ומתוקנים. העיקרון הזה נכון לכל הכוחות ולכל היצרים כולם, אך נכון במיוחד ליצר המיני. ככלל, צריך לברר מה המשמעות של המילה 'יצר'. פעמים רבות מילה זו מתחברת ישירות למושג 'יצר הרע', ולכן עצם קיומו של ה'יצר' עלול להיתפס כשלילי. הבנה זו אינה נכונה. ה'יצר' אינו מבטא כוח שלילי דווקא, בדיוק כשם שהוא אינו מבטא כוח חיובי. המילה 'יצר' מבטאת כוח חזק מאוד שקיים באדם, כמעין מנוע פנימי הדוחף אותו בחייו. המנוע הזה, בדיוק כמו מנוע של מכונית, יכול לדחוף את האדם להתקדמות משמעותית ולהביא אותו אל מחוז חפצו בטוב ובבטחה, אך הוא עלול חלילה גם להפילו אל פי תהום. ההחלטה מה יעשה האדם בכוח-מנוע-יצר הזה שקיים בתוכו נתונה לבחירתו של האדם.

2. הרב קוק, אורות הקודש ג, עמ' רחצ.

3. מסיפור רב עמרם חסידא בתלמוד ועד לנפילות של גדולים בני דורנו, החל מרבינום שהואשמו בחטאים כעין אלו ועד למנהיגי ציבור אחרים.

4. ראו בספרו של שמואל בן ארצי, נובהרדוק.

נשים לב כי כל יצר הוא מנוע. גם יצר האכילה הוא מנוע פנימי שדואג לכך שנמשיך לחיות ולהתקיים, וגם הוא יכול לדחוף את האדם אל פי תהום, למשל למחלות כגון אנורקסיה ובולימיה, ועל האדם לדייק היטב כיצד עליו להשתמש בו. עם זאת היות שהיצר המיני הוא החזק ביותר מכל כוחות הנפש, כשם שהפוטנציאל שלו גדול במיוחד, כך גם הסכנה הטמונה בו. ואכן כך כותב הרב קוק:

התאוה המינית כוללת בעצמותה, ובסעיפי התאוה החמריות הדמיוניות והרוחניות הכלולים בה, את החלק היסודי מכל הנטיות כולן.⁵

כלומר היצר המיני, בגלל היותו תמצית עוצמת החיים שיש באדם והכוח שדוחף את האדם להמשכיות, לפרות ולרבות ובכך להמשיך ולקיים את העולם - הוא התמצית של כל הכוחות האנושיים. אבל בדיוק בשל כך טמונה גם הסכנה הגדולה שבו - אם ירצה האדם הוא יכול לכוונו כתמצית כוחותיו למקומות גבוהים ביותר, אך אם חלילה יבחר אחרת יכול היצר המיני לרסקו ולהביאו לפי פחת. המשימה המוטלת על האדם היא לנתב את העוצמה הגדולה של היצר למטרה עליונה, ואז האחדות האלוקית, כלומר תמצית הכוחות האנושיים המתגלים באדם, והייחודיות של האדם בהיותו 'מותר מן הבהמה' ויוצר ובורא בעצמו, בהביאו לעולם נשמות חדשות, עשויה לבוא לידי ביטוי באופן השלם ביותר.⁶

את העוצמה היצרית הזאת לטוב ולמוטב חשוב לזכור היטב דווקא משום שפעמים רבות בתהליך ההתבגרות המיניות עשויה להיתפס כדבר שלילי. החל מראשית גיל ההתבגרות חשים המתבגרים תחושות גופניות, רגשיות ונפשיות של התעוררות מינית, והאמירה המרכזית שנשמעת פעמים רבות ביחס לכך היא 'אסור'. אסור לגעת, אסור להתייחד, אסור לאונן, מחשבות עלולות להיחשב כ'הרהורי עבירה' ולכן הן אסורות וכו', ולכן פעמים רבות נדמה שהמיניות עצמה קשורה בחטא, ועל האדם לדכא ולכבוש אותה. אך כפי שראינו קודם, דרך הכובש אינה הדרך המתאימה לדורנו, ויש לברר כיצד לפעול עם כוח החיים החזק הזה על מנת לפתח אותו באופן הנכון והמתקן, כדי שיוכל לתת את פירותיו כמיניות בוגרת ובשלה. דרך התורה, על אף האתגר הגדול שיש בה, משרטטת לנו את הדרך המדויקת כדי להגיע לכך.

ב. העונג שבמיניות

כאמור, המיניות היא תמצית הכוחות האנושיים ומכאן עוצמתה, אך נוסף על כך יש בה ממד חזק מאוד של הנאה ועונג. חיי אישות בין איש לאשתו הם מענגים ומשמחים, והתענוג שבהם הוא חלק מהותי מהמעשה עצמו. המטרה בחיי אישות אינה רק ללדת ילדים, ואינה רק לספק את היצר המיני כדי שהאדם לא יחטא חלילה במקומות אסורים,

5. הרב קוק, שם, עמ' ש.

6. המשך דבריו של הרב קוק לעיל: 'אם היא עומדת באדם במצב כזה, שהרוח האצילי שבו יוכל לעלות גם עליה להקיפה, לאחדה עם כל המון הכחות הגשמיים והרוחניים שבאדם למטרה אחת מוסרית עליונה, אז האחדות מתגלה בעצמותו, וגילוי האחדות האלהית מתחזה בו בבשרו.'

אלא עצם חוויית הדבקות שבחיי האישות הבאים לשיאם מתוך עוצמתו של היצר המיני יחד עם ההנאה הכרוכה במעשה הם הביטוי השלם של דברי התורה 'ודבק שבאשתו והיו לבשר אחד', והם הבסיס להשראת שכונה בבחינת 'זכו שכונה ביניהם'. לא לחינם חיי אישות מוגדרים בהלכה כ'מצוות עונה', וכדאי לדעת כי אחד מהפרמטרים ההלכתיים למתן תוקף הלכתי של מצווה ליחסי מין בין בני הזוג הוא רצון והשתוקקות לקשר.⁷ העונג הוא אחת החוויות הגבוהות ביותר בממד האנושי, אך המפתיע שהוא גם נחשב כמטרת על בעולם הרוחני. שאיפת האדם היא להגיע למציאות שבה הוא 'מתענג על ה'. היהדות אינה נגד עונג אלא להיפך, רוצה לכוון את האדם להגיע לעונג הגבוה שבו הממד האנושי בעונג מתחבר עם הממד האלוקי. לכן פסגת העונג היא דווקא בשבת – 'וקראת לשבת עונג' – עונג שבא לידי ביטוי במאכלים מיוחדים, במנוחה ואף בקיום חיי אישות שנחשבים כמצווה מיוחדת דווקא בלילות שבת.

אבל במיניות עצמה יכולה להיות הנאה גם כאשר היא אינה בקדושה. כבר הגמרא אומרת כי 'מיום שנחרב המקדש ניטל טעם ביאה וניתן לעוברי עבירה'.⁸ כלומר לעיתים, חלילה, דווקא המעשה האסור עלול לגרום לאשליה של עונג גדול יותר.⁹ היהדות אינה מתכחשת לכך, אך היא מעמידה זאת כחוויה חולפת, פרי מזימתו של היצר הרע, וכחוויה שגורמת לאחריה לתחושת חיסרון גדול יותר. דווקא המיניות המתוקנת, שיש בה קדושה וטהרה, נאמנות זוגית וחיבור כולל של כל רובדי האדם, הגשמי, הנפשי והרוחני – היא זאת שיוצרת תענוג עליון.

המעניין הוא כי גם מבין הפסיכולוגים, האמונים על רווחתו הנפשית של האדם, יש שהבינו הבנה זו. וכך כותב ויקטור פראנקל בספרו 'הרופא והנפש':¹⁰

אנו סבורים שמות האהבה עלול לגרום להפחתת העונג. אנו הפסיכיאטרים רואים לעיתים קרובות שבמקרים שבהם המיניות כבר אינה ביטוי לאהבה, אלא ביטוי להשגת עונג, אין העונג עצמו מושג. כלומר ככל שאנו חותרים לעונג כך הוא בורח מפנינו. ככל שאנו מנסים לצוד אותו, כן אנו מחמיצים אותו...

לשיטתו של פראנקל, אם העונג שבפעולה המינית הופך להיות ערך בפני עצמו ואינו מהווה ביטוי לאהבה כוללת ועמוקה – העונג אינו מושג, או לכל הפחות אינו מושג בחוויה העוצמתית שלו. מדוע? כדי להסביר זאת נזדקק לשני מושגים שטבע זיגמונד פרויד: 'מטרת הדחף' ו'אובייקט הדחף'. כאשר המיניות מתחילה להבשיל אצל הנער או הנערה המתבגרים, נוצר צורך לפרוק את הדחף המיני. לצורך מטרה זו, באותו שלב ראשוני אין צורך דווקא בכך זוג או בבת זוג, אלא אוננות או צפייה בפורנוגרפיה עשויות

7. שו"ע, או"ח, סי' רמ, סעי' א.

8. סנהדרין עה ע"א.

9. טענה זו נשמעת פעמים רבות מפי בני נוער לאחר ששמעו שיחות של חוזרים בתשובה למיניהם הטוענים כי אחרי שטעמו מכל בילויי העולם – גילו את האור הצפון ביהדות, ובאים בני הנוער וטוענים, ואולי בצדק, גם אנחנו רוצים! ואחרי שנהנה ונבלה מכל תענוגות העולם, אז נחזור (שוב...) בתשובה.

10. ויקטור פראנקל, 'הרופא והנפש', עמ' 176-180.

להספיק.¹¹ בשלב השני האדם אינו מסתפק בכך אלא הוא רוצה את 'אובייקט הדחף', ולצורך כך לכאורה כל אובייקט מיני עשוי להתאים, גם אם לא מתפתחת אהבה (כולל זנות ופריצות חלילה). רק בשלב הבוגר האובייקט המיני נהפך ל'סובייקט', והמיניות מקבלת את מקומה המתוקן כאשר היא מביאה לידי מימוש גם את הצורך המיני הקיים באדם עצמו, גם את הצרכים המיניים של זולתו, וגם את היחס, האהבה והחיבור הנוצר ביניהם.

אם נמשיך את דבריו של פראנקל, המפגש בין הגופים במסגרת יחסי האישות אינו מפגש אקראי ומזדמן בו כל גוף נשאר באינדיבידואליות שלו, אלא חיבור הרמוני בין גוף, נפש ורוח, כאשר הנתינה והקבלה ההדדית בשילוב עוצמת היצר המיני מאפשרות למיניות לבוא לידי ביטוי באופן השלם ביותר. בשלב זה מגיע התענוג לידי ביטוי באופן המלא, והחוויה המינית הופכת להיות חוויה כוללת של אהבה ודבקות במובן הגבוה ביותר שלהם. יתרה מכך, פראנקל מציין כי תהליך זה מהווה גם את הגשמתו העצמית המשמעותית ביותר של האדם.

...להיות אדם פירושו להתעלות מעל לעצמי להתכוון למשהו שאיננו עצמי - למשהו או למישהו. למשמעות שאנו מגשימים או לבן או בת הזוג שאנו פוגשים. האדם מגשים את עצמו במידה שהוא מתעלה מעל לעצמו בשירות למען עניין מסוים או באהבה לאדם אחר!... ההתעלות של האדם על עצמו מתבטאת אפילו במעמקי הביולוגיה שלו. זאת ניתן להוכיח באופן פרדוקסאלי. העין האנושית מסוגלת לראות את העולם החיצוני אך ורק בתנאי שאינה מסוגלת לראות את עצמה. מתי רואה העין את עצמה חוץ מאשר במראה? כשהיא סובלת מברקית (גלאוקומה)... רק את דליחות העדשה שלה... במקביל לכך האדם מגשים את עצמו רק מתוך התעלמות מעצמו - אם על ידי התמסרות לבן זוגו או כשהוא מקדיש עצמו לשירות של עניין מסוים...
ציאה מחוץ לעצמי היא זאת שמעצימה את האנושיות שבי, ובאופן פרדוקסלי היא זאת שגורמת לחוויית העונג בממד הגבוה שלה.

אוננות

לאחר שערכנו בירור מקיף זה, נוכל לפנות לבירור של אחד הנושאים בתחום - אוננות בכלל ואוננות נשית בפרט. נושא זה מעסיק מאוד בתקופה האחרונה, ומדיונים בחדרי חדרים קיבל פומביות רבה בשיח הדתי.¹² האוננות מעלה בעוצמה את שאלת המטרה

11. האבסורד הוא כי אף שלדידו של פראנקל ברור שמן הראוי היה לאבחן את ההזדקקות לפורנוגרפיה ולזנות וגם את ריבוי בנות הזוג כתסמינים לפיגור בהתפתחות הפסיכוסקסואלית, תעשיית המין דואגת להאדרת הפורנוגרפיה על ידי הצגתה כ'מתקדמת'... וכך נוצרת כפייה לצריכה מינית, המלווה בריבוי הפרעות באון המיני.

12. כמו בכל נושא צנוע אחר יש ערך גדול בהצפת הנושא ובדיון בו, ועם זאת אנו משלמים גם מחירים כבדים על העלאתם של נושאים צנועים לשיח ציבורי. תנועת המטוטלת הזאת בין שתיקה מחד גיסא

והייעוד של העונג המיני, שהרי באוננות האדם אינו פוגע באיש, גם לכאורה הוא אינו בהכרח נזקק לעזרים חיצוניים שיש בהם מראות של חוסר צניעות וכד', ועל כן לכאורה היה ניתן לומר שאין בה איסור. יתרה מכך ה'אוננות הנשית', בשונה מזו הגברית, אינה כרוכה באיסור הלכתי מפורש, ועל כן בצירוף כל הנתונים הללו יהיו שיטענו כי היא אינה אסורה. לא ניכנס כאן לדיון ההלכתי המורכב בנושא זה, אלא ננסה להתמקד בשאלה אם האוננות תואמת את מגמתה של המיניות, או שהיא חוטאת לה. לפי מה שלמדנו קודם, המיניות ניתנה באדם לצורך תכלית עליונה - לחבר בין האיש לאשתו ולהביאם להתמזגות ולחוויה אחדותית שלמה - וכפי שמפרש הרמב"ן: 'והיו לבשר אחד - על ידי הזיווג נעשה בשרם אחד'. כדי להגיע לחוויית השלמות המינית יש צורך בתהליך כפול - האדם חווה את **העונג המיני שלו עצמו אך בה בעת ממוקד בלסייע לבן הזוג להגיע לידי סיפוקו** (כפי שראינו בדבריו של פראנקל לעיל).

לעומת תהליך מתוקן זה של המיניות, באוננות יש תהליך הפוך: במקום לתקן את המיניות ולהקדישה לערך גבוה, האדם ממוקד בו עצמו - בסיפוק המיני שלו. האוננות בתנ"ך מתחילה בסיפורם של ער ואונן¹³ שהשחיתו את זרעם ארצה; שניהם עשו את אותו המעשה, אך מגמתו של האחד הייתה שונה משל האחר. ער, בכור יהודה, עשה זאת על מנת שתמר לא תתעבר ולא יתכחש יופייה. אונן אחיו עשה זאת על מנת שלא להקים זרע לאחיו המת.¹⁴ המכנה המשותף לשניהם הוא המקום האגוצנטרי שהוביל להשחתת הזרע - כאשר המיקוד של כל אחד בעצמו, בהנאתו ובטובתו הובילו אותם להתעלמות מוחלטת הן משאלת טובתה של תמר והן מיצירת המשכיות לאח המת. יסוד אגוצנטרי זה הוא הקו המנחה של ההתייחסות היהודית לאוננות. מעבר להיבט ההלכתי בשאלה זאת, האוננות חוטאת למטרתה של המיניות בכללה, ולכן ברמה העקרונית היא איננה הדרך הנכונה לילך בה.

לעומת גישה עקרונית זאת, יהיו שיגידו כי האוננות משרתת את החיבור המיטבי של האישה-נערה אל גופה, ובכך מאפשרת בנייה של מיניות טובה יותר בתהליך ההתבגרות ולקראת העתיד. התייחסות זאת תואמת את הגישה הפסיכולוגיסטית הכללית השולטת בעולם מבית מדרשו של פרויד, המאדירה את הדחפים של האדם עצמו וממעטת עד מבטלת את הצורך לשלוט עליהם כל עוד האדם אינו פוגע בזולתו. שלמה המלך מלמד אותנו לעומת זאת כי תכליתו של האדם היא להיות בבחינת 'מותר האדם מן הבהמה', והקדושה חלה דווקא כאשר האדם מזכך את דחפיו היצריים ומכוון אותם אל רצון בוראו. לפי גישה זאת כותב הרמב"ם את ספר קדושה, אחד מספרי הי"ד החזקה, וכולל בו שני נושאים מרכזיים שבהם נתבע מהאדם זיכוך החומר: מאכלות אסורות - כלומר דיני כשרות, ואיסורי ביאה הכוללים את ניתוב היצר המיני אך ורק לקשר המקודש שבין

לשיח פומבי מאידך גיסא מאפיינת את פריצת הדרך שנעשתה בעיסוק בתחום המיניות בעשור

האחרון במגזר, ומצריכה עבודה אינטנסיבית של בירור ודיוק.

13. בראשית לח; יבמות לד ע"ב.

14. ראו רש"י במקום.

איש לאשתו.¹⁵ כלומר דווקא השליטה בכוחות חיים אלו היא המחילה את הקדושה על האדם.

ג. ברמה המעשית

בנות רבות עשויות בתהליך ההתבגרות להיפגש עם נושא האוננות, להתמודד עם תהליך גילוי הגוף והעונג שהיא מזמנת ולשאול את עצמן שאלות על אודותיה. התעלמות מהנושא וכן התייחסות אליו כאל איסור מוחלט חוטאת לאמת ועלולה להביא תחושות אשמה: 'אני לא בסדר'; 'חוטאת'; 'עושה מעשה אסור' וכד'. מאידך גיסא נתינת לגיטימציה גורפת לאוננות חוטאת למטרת המיניות כפי שהארכנו עד כה. חשוב לדעת כי תהליך גילוי הגוף וההתנסות הראשונית באוננות עשוי להיות תהליך טבעי המתרחש הן אצל בנות והן אצל בנים, אך הכוונה נכונה של תהליך זה, תוך מתן מקום לגוף וכוחותיו יחד עם ניתובם למקומות מתוקנים - בכוחו להצמיח את האוננות למקום בשל ולעזור לנערה/ה לבנות התייחסות נכונה אל מיניותם. יש להדגיש כי בשונה מבנים, כלפיהם מופיע איסור מפורש על אוננות, אצל נשים לא מצינו ברוב הפוסקים¹⁶ איסור מפורש, ולכן התוויית הדרך במקרה של נערה שמתמודדת עם הנושא צריכה להיות רכה יותר. כמובן יש חשיבות גדולה בחיבור לגוף ולנשיות המתפתחת, ועם זאת בגלל השאיפה לכוון את המיניות למקום גבוה כפי שתואר לעיל, נראה כי הדרך הנכונה היא למקד את האנרגיה המינית ולכוון אותה לקשר עתידי בעזרת ה', ולכן לא נכון להעצים או לחזק את האוננות הקיימת אלא לכוון במידת האפשר לצמצם בה.¹⁷ יוצא מן הכלל הוא מקרה שבו האישה כבר נמצאת במערכת זוגית של נישואין או ממש בדרך אליהם, ויש צורך להנחות אותה להכיר את גופה ואת המקומות המסבים לה עונג, אז כמובן בהדרכה אישית יש מקום להתיר.

ד. סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה

הבנו עד כה את מגמת המיניות ואת מעלתו של המעשה המיני ועד כמה נכון לכוון

15. האוננות אינה נכללת באיסורי ביאה, אך הרוח הכוללת הנושבת מחיבור זה היא עידון וניתוב היצר המיני אך ורק לתכלית הקשר הזוגי.

16. ישנם פוסקים, בעיקר האמונים על היבטים של תורת הנסתר, שאסרו זאת, ראו באר"י שער הכוונות: 'ודע, כי כמו שיוצאין המזיקין אלו מן האדם - המוציא שכבת זרע לבטלה, להיותו בלי אשה, כך האשה, בוראה מזיקין בלא איש'; אגרות משה, אבן העזר א, סי' סט; וכן מקורות נוספים ב'שמחת הבית וברכתו', הרב אליעזר מלמד, מהדורה ב', עמ' 119-122.

17. כאשר נערה כבר פונה בעיצומה של התמודדות עם הנושא, המענה חייב להיות מדויק עבורה ולהכיל בתוכו את הקשב העדין לגוף ולצורך שהאוננות באה לספק. יש לבחון אם המיניות באה לענות על חסר כלשהו במגע גופני, בסיפוק רגשי וכד'. כמו כן יש לבחון את התדירות ואת יכולת השליטה ולברר אם מדובר בהתמכרות למעשה זה. יש לבדוק אם מתלווה למיניות גם צפייה או חשיפה לתכנים מיניים בעייתיים, ובעיקר צריך לזכור כי הואיל ואין מדובר במעשה אסור במפורש - התוויית הדרך לבניית מיניות מתוקנת צריכה להיות רכה במיוחד.

למקומו העליון בקשר המקודש שבין איש לאשתו. אך כיצד בונים מבנה יציב בנפש שמאפשר לכל זה להתרחש? שאלה זאת היא שאלה משמעותית ביותר הן בחינוך והן בעבודת הנפש של האדם. חשוב להבין כי המושג 'מיניות' והתייחסות בריאה לנושא אינם קשורים רק בשאלה המצומצמת של המעשה המיני עצמו, אלא בהתייחסות לכלל כוחות הנפש הקשורים בו - דימוי גוף, התמודדות עם אתגר הצניעות, היחס לשאלות נורמטיביות של ילדים על תהליכי ההולדה, קשרים בין בנים לבנות - תוך שמירת הזהירות הנדרשת אך גם שמירה על נורמליות של חיים, החשיפה למדיה ולתכנים מיניים ברשת ומחוצה לה. כל אלה ועוד משליכים על תפיסת המיניות של האדם, והם מתרחשים הרבה קודם שמגיע האדם לשלב מימוש המיניות שלו. ככל שנשכיל לבנות בעצמנו, בילדינו ובתלמידינו התייחסות בריאה למכלול נושאים אלו, ללמוד אותם מתוך תורה ולהתמודד עם אתגרי המיניות בצורה נכונה, כך נבוא מוכנים יותר ומדויקים יותר אל שלב מימושו של הקשר המיני עם הנישואין. לצורך כך יש חשיבות גדולה לשיח על נושא המיניות בבית ובמסגרות ראויות. יש ללמוד את הנושא ממקורותיו ולבררו היטב, ובעיקר לבנות סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, סולם שראשיתו בחיבור הפשוט והטבעי אל הגוף וכוחותיו, אך הוא מכוון כלפי מעלה, כאשר השאיפה היא להגיע לבחינת 'מבשרי אחזה אלוך'; לרומם את הגוף אל תכליתו העליונה כחלק משמעותי מעבודת ה' של האדם.

